

Перший тур X Української олімпіади з лінгвістики

12 березня 2023 р.

Молодші класи

Максимальна оцінка за кожну з чотирьох задач — 20 балів

Час виконання роботи — 4 години

Пояснювати, як саме ви знайшли описаний вами набір закономірностей, або «математично» його обґрунтовувати не потрібно:

- *гірше*: «поглянувши на речення 5 і 10, у яких використовується префікс *X*-, а в перекладах фігурує форма множини, робимо висновок, що множина утворюється додаванням до слова префікса *X*-»;
- *краще*: «у даній мові форма множини утворюється додаванням до слова префікса *X*-».

1. Таїт'янська мова

Данило Мисак

Подано 10 слів таїт'янської мови:

Слово	Переклад
ua	дощ
fetū	зірка
mare	кашель
reo	мова
tū	стояти
mona	солодкий
pō	ніч
fenua	земля
aratū	стовп
tapu	священний, заборонений

Про половину з наведених слів відомо, що свого часу (за королівства Таїті) ці слова вийшли з ужитку. Поступово частина подібних слів повернулася в ужиток; частиною ж із них не користуються й дотепер.

Завдання. Які саме п'ять слів таїт'янської мови серед наведених виходили з ужитку?

Примітка. Таїт'янська мова належить до австронезійської родини. Нею розмовляють кілька десятків тисяч таїтян у Французькій Полінезії (Тихий океан).

Королівство Таїті існувало з кінця XVIII ст., коли його заснував верховний вождь **Tū** з династії **Pōmare**, до кінця XIX ст.

Риска над голосною позначає її подовжену вимову.

Нижче у спрощеному записі подано кілька слів мови сандаве разом із перекладами:

Слово	Переклад
libe	свердлити
farei	брехун
ba?etetsi	збільшуватися
lawe	бути хорошим
tsote	мініатюрний
ke	підніматися
 imei	співак

Слово	Переклад
balo	пасті
libe?i	дріль
tata	зачісуватися
ba?ete	гігантський
fare	брехати
!ame?i	сокира
tso	бути малим

Завдання 1. Перекладіть мовою сандаве:

співати, чудовий, зменшуватися, драбина.

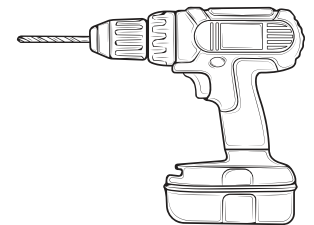
Завдання 2. Перекладіть українською:

ba?e, !ame, baloi, lawetetsi, tata?i.

Завдання 3. Слово **ba?ete** і ще два слова, представлених у задачі, мають по одному додатковому значенню. Про які саме слова та значення йдеться?

Примітка. Сандаве — мова, якою розмовляють близько 60 тисяч представників однойменного народу в Танзанії. Родинні зв'язки цієї мови достеменно не встановлені.

Символи ?, | та !, а також сполучення літер *ts* позначають особливі приголосні мови сандаве.

дріль

Нижче подано речення мовою інну-аймун разом із перекладами українською:

- 1 **Kâpimipanitît anite tâuat auâssat.**
Діти — у літаку.
- 2 **Mîthshishûtshuâpît anite takuana nashûpa.**
Супи — у ресторані.
- 3 **Patshuiânitshuâpît anite tâuat nâpessat.**
Хлопці — у наметі.
- 4 **Nipît anite takuan patshuiânitshuâp.**
Намет — у воді.
- 5 **Shîpîssît anite takuan assî.**
Земля — у струмку.
- 6 **Assît anite tâu ishkuess.**
Дівчинка — на землі.
- 7 **Atâuitshuâpît anite tâuat ishkuueuat.**
Жінки — у магазині.
- 8 **Nashûpît anite takuana ashinîa.**
Камені — у супі.

Завдання 1. Перекладіть українською:

- 9 **Mîthshimît anite takuan nipî.**
- 10 **Shîpîssît anite takuana mîthshishûtshuâpa.**
- 11 **Nipît anite takuan kâpimipanit.**
- 12 **Ashinîssît anite tâu nâpeu.**

Завдання 2. Перекладіть мовою інну-аймун:

- 13 Дитина — на камені.
- 14 Магазин — у наметі.
- 15 Камінці — у їжі.
- 16 Чоловіки — у літаку.

Примітка. Мова інну-аймун належить до алзької мовної родини. Нею розмовляє близько 10 тисяч осіб на сході Канади. Літери *â*, *î* та *û* позначають особливі голосні, а сполучення літер *sh*, *ss*, *tsh* — особливі приголосні цієї мови.

Нижче подано таблицю з частиною літер абетки мови санталі та їхньою відповідною приблизною вимовою. Порядок літер випадковий. Вміст деяких комірок пропущено.

№	Літера	Вимова
1	ᱚ	<i>p</i>
2	ᱛ	
3	ᱜ	<i>u</i>
4		<i>c'</i>
5	ᱞ	<i>w</i>
6	ᱟ	
7	ᱠ	<i>η</i>
8	ᱡ	<i>k</i>
9	ᱢ	<i>o</i>
10	ᱣ	

№	Літера	Вимова
11	ᱤ	<i>r</i>
12	ᱦ	
13	ᱧ	<i>t'</i>
14	ᱨ	<i>h</i>
15	ᱩ	<i>y</i>
16	ᱪ	
17	ᱫ	<i>m</i>
18	ᱬ	<i>p'</i>
19		<i>t</i>
20	ᱮ	<i>i</i>

Далі в алфавітному порядку наведено назви цих же літер, записані латиницею, а також значення відповідних слів у мові санталі та/або зв'язок назви літери з її виглядом:

- **aaᱛ**: вказування на третю особу («він») правою рукою;
- **aaᱜ**: лебідь, що видає даний звук;
- **aaᱞ**: вказування на другу особу («ти») лівою рукою;
- **aaᱟ**: розкривання вуст;
- **ag**: вигляд рота при вимові даної літери;
- **at**: планета Земля;
- **ep**: отримання чогось двома руками;
- **err**: зміна шляху через перешкоду;
- **ih**: підняті руки;
- **ir**: серп;
- **is**: плуг;
- **le**: зміна курсу річок;
- **li**: дерево, що хилиться;
- **lo**: вигляд рота при вимові даної літери;
- **lu**: посудина для приготування їжі;
- **ob**: кучеряве волосся;
- **ott**: верблюжий горб;
- **ud**: гриб;
- **unn**: бджола, що видає даний звук;
- **uy**: чоловік, що нахиляється.

Завдання. Відновіть відповідності між літерами та їхніми назвами, а також вміст пропущених комірок таблиці.

Примітка. Санталі — одна з офіційних мов Індії. Абетка цієї мови називається ол-чікі.

Літери *c*, *g* та *j* тут позначають звуки, близькі до українських *ч*, *г* та *дж* відповідно. Апострофи й крапки під літерами позначають особливі способи вимови відповідного звука.